

Izglītības programmu kvalitātes uzlabošana Rīgas Tirdzniecības tehnikumā

Noslēdzoties Eiropas Sociālā fonda (ESF) līdzfinansētā projekta „Rīgas Tirdzniecības tehnikuma profesionālās vidējās izglītības programmu kvalitātes uzlabošana un īstenošana” (vienošanās Nr. 2010/0102/1DP/1.2.1.1.3/09/APIA/VIAA/014; turpmāk – projekts) realizēšanai, secināts, ka kopīgiem Rīgas Tirdzniecības tehnikuma (RTT) kolektīva spēkiem projekta īstenošanas divos gados (no 2010. gada 1. augusta līdz 2012. gada 31. jūlijam) ir paveikts liels un nozīmīgs darbs sākotnējās profesionālās izglītības programmu kvalitātes uzlabošanā tehnikumā. Ieguvēji no tā ir gan projekta tiešā mērķa grupa – visi RTT izglītojamie –, gan netiešā mērķa grupa – RTT pedagogi un sadarbības partneru izglītojamie un pedagogi.

Kas ir paveikts šajos divos gados?

Projekta īstenošanas laikā ir notikuši divi semināri mācību priekšmetā „Mācību veikals”, seši semināri mācību priekšmetā „Ēdienu gatavošanas tehnoloģija”, no kuriem četri veltīti novitātēm ēdienu gatavošanā un pasniegšanā, divas praktiskās mācības mācību priekšmetā „Tehnoloģiskās iekārtas” un divas praktiskās mācības mācību priekšme-

tā „Viesu apkalpošana”, divi konkursi „Labākā reklāma” un divi konkursi „Labākais skatloga noformējums”, organizētas piecas olimpiādes vispārīzglītojošajos mācību priekšmetos (latviešu valoda un literatūra, vizuālā māksla, vēsture, angļu valoda, ekonomika) un četras olimpiādes profesionālajos mācību priekšmetos (grāmatvedība, tirgūzinības, tiesību pamati, viesu apkalpošana), sniegtas konsultācijas izglītojamajiem vispārīzglītojošajos un profesionālajos mācību priekšmetos 5000 stundu apjomā, izstrādāti un izdoti septiņi mācību līdzekļi un trīs uzdevumu krājumi, uzlabota tehnikuma mājaslapa, iegādāta tik ļoti nepieciešamā mācību un uzziņu literatūra gan vispārīzglītojošo, gan profesionālo mācību priekšmetu vajadzību nodrošināšanai par kopējo summu Ls 23208, abonēta periodika par Ls 1000, veikti vienpadsmit publiskie iepirkumi, kuru rezultātā noslēgti 267 līgumi ar uzņēmumiem par kvalifikācijas prakses 3. un 4. kursu izglītojamajiem un praktisko mācību 2. kursu izglītojamajiem nodrošināšanu, veikta grafiskās apstrādes programmas „Adobe Photoshop” un restorānu vadības un uzskaites sistēmas „R-Keeper” lietotāju apmācība attiecīgā iekārtas” un divas praktiskās mācības mācību priekšme-

mācību kurss „Adobe Photo-shop”, kuru iekļaus mācību priekšmeta „Vizuālās reklāmas pamati” programmā, un datorizēts mācību kurss „R-Keeper”, kuru iekļaus vairāku mācību priekšmetu (piemēram, „Viesu apkalpošana”, „Ēdienu gatavošanas tehnoloģija”) programmā.

Sadarbība

Realizējot tik apjomīgu projektu, neiztikt bez sadarbības partneru, darba devēju un nozares profesionāļu atbalsta.

Attīstot sadarbību ar līdzīgām profesionālām izglītības iestādēm profesionālās izglītības programmu kvalitātes uzlabošanā, noteiktu projekta aktivitāšu īstenošanā RTT iesaistīja sadarbības partnerus. Kā RTT sadarbības partneri projektā piedalījās Valsts SIA „Rīgas Pārtikas ražotāju vidusskola” un Profesionālās izglītības kompetences centrs „Liepājas Valsts tehnikums”. Minētā izglītības iestāžu sadarbība veicinājusi izglītojamo profesionālo, sociālo un komunikatīvo prasmju attīstību.

RTT izglītojamie kopā ar valsts SIA „Rīgas Pārtikas ražotāju vidusskola” izglītojamajiem seminārā apguva iemaņas darbam ar kases aparātu, praktiskajās mācībās izzināja, kādas ir jaunākās ēdināšanas tehnoloģiskās iekārtas, kā arī sa-

centās konkursā „Labākais skatloga noformējums”. RTT un Profesionālās izglītības kompetences centra „Liepājas Valsts tehnikums” izglītojamie kopīgi piedalījās konkursā „Labākā reklāma”. Abu sadarbības partneru bibliotēkām tika nodota daļa no projekta īstenošanas laikā izdotajiem mācību līdzekļiem un uzdevumu krājumiem, kā arī izstrādātie mācību līdzekļi un uzdevumu krājumi ievietoti RTT mājaslapā internetā, tā nodrošinot brīvu piekļuvi to saturam arī citu profesionālo izglītības iestāžu izglītojamajiem un pedagogiem.

Sekojojot ESF vispārējam mērķim – sekmēt cilvēkresursu attīstību un veicināt situācijas uzlabošanu darba tirgū –, lielākā daļa no projektam piešķirtā finansējuma (61,2% no Ls 239949) tika atvēlēta mācību prakses nodrošināšanai ārpus izglītības iestādes, kompensējot praktikantiem ceļa izdevumus un izmaksājot atlīdzību mācību prakses vadītājiem uzņēmumos, lai ne tikai uzlabotu mācību prakses kvalitāti, bet arī paaugstinātu komersanta atbildību par izglītojamā praktisko apmācību prakses vietā. Izsludinot publisko iepirkumu mācību prakses vietām, tika dota

FOTO: no personīgā arhīva

FOTO: no personīgā arhīva

iespēja aktivitātē iesaistīties jebkuram attiecīgās nozares komersantam. Tādējādi tika iegūtas prakses vietas daudzos jaunos uzņēmumos, ar kuriem RTT līdz projekta īstenošanas sākšanai nebija sadarbības. Vairāki no šiem „jaunpieņacējiem” kļuviši par tehnikuma sociālajiem partneriem, atsaucīgi iesaistoties RTT organizētajos pasākumos.

Projekta pieteikumā RTT uzsvēra nepieciešamību uzlabot īstenojamo izglītības programmu kvalitāti, sekmējot izglītojamo redzeslo-

ka, zināšanu un praktisko iemaņu paplašināšanos, tādējādi paaugstinot viņu konkurētspēju ne tikai Latvijas, bet arī Eiropas darba tirgū. Uzskatām, ka šis mērķis ir sasniegts. Projekta mērķis un rezultāti ir sekmējuši tehnikuma mērķu un attīstības plānu īstenošanu, kas atspoguļoti dokumentos „Rīgas Tirdzniecības tehnikuma attīstības un investīciju stratēģija 2012.–2015. gadam” un „Rīgas Tirdzniecības tehnikuma 2011.–2012. gada galvenie mērķi un uzdevumi”. ■

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Testi stundu laikā – slikta tradīcija

IK KRISSE NIELSENS
(Kris Nielsen)

Tulkoja Baiba Kronberga
Avots: <http://the21stcenturyteacher.com>

Es vēroju savus skolēnus, kad viņi kādu dienu kārtoja testu matemātikā. Tas bija viens no tiem pārbaudījumiem, kam paredzētas apmēram 70 minūtes laika. Daži beidza ātrāk, citi izmantoja visu atvēlēto laiku. Bija arī tādi, kam būtu nepieciešama vēl viena diena. Skolēni bija satraukti, es – garlaikots, un pārbaudījums atņēma enerģiju, kas būtu nepieciešama visai dienai.

Šie novērojumi lika man domāt par diviem būtiskiem jautājumiem. Pirmkārt, es joprojām esmu sarūgtināts, ka skolēni ir spiesti „iekalt” ģeometrijas formulas, lai nokārtotu

mācību standartu. Es pilnībā izprotu, kāpēc ir nepieciešams zināt un saprast dažādas formulas, taču „iekalt” – tas man ļoti atgādina tālos deviņdesmitos... Es vairāk nekā nedēļu veltu, palīdzot skolēniem nostiprināt zināšanas un izprast sarežģītāko, es lieku pildīt testus, lai pārliecinātos, ka skolēni sāk atcerēties apgūto. Daudziem maniem skolēniem tas kļūst par svarīgāko uzdevumu: „Nepieciešams. Iegaumēt. Formulas.” Viņi kļūst par maziem robotiem, kas ieprogrammēti uztvert informāciju un izskaitļot uzdoto.

Kāpēc? Kāpēc šajā informācijas un zināšanu laikmetā mēs veltī šķiežam laiku, liekot skolēniem atcerēties formulas, kuras tie varēs izmantot tikai reizumis? Ir ļoti svarīgi likt skolēniem saprast, kā izmantot formulas vai citus zināšanu

instrumentus dažādu problēmu risināšanā, taču ir bezjēdzīgi likt viņiem savās galvās veidot formulu bibliotēku. Daudziem skolēniem bīkšu kabatās ir kāda tehnoloģija, pāris sekunžu laikā viņi var iegūt nepieciešamās formulas. Tiem, kam tehnisks palīgīdzeklis nav rokas stiepiena attālumā, nav ilgi jāmeklē, lai piekļūtu kādam datoram, „iPadam” vai citam tehniskam resursam. 21. gadsimtā nomocīt vidusskolēnus ar lieku formulu iekalšanu ir 20. gadsimta arhaisms – nevajadzīgi nieki. Tas bija neieciešams mums – vecajai paaudzei. Šobrīd tam vairs nav nozīmes.

Otrkārt, kāpēc maniem skolēniem ir jātērē tik daudz laika, lai klasē, klusi sēžot savā solā, izpildītu testa uzdevumus? Tajā pašā laikā viņi varētu tik daudz ko atklāt, radīt, sintezēt,

pētīt, analizēt, atrisināt – darbojoties kopā un komunicējot. Nosauciet vismaz vienu darbu, kurā tiek ņemtas vērā skolēnu prasmes nokārtot testus! Izņemot konkrētu darba prasmi testus – tāda darba nav! Nevienam priekšniekam neies pie sava darbinieka un neteiks: „Maija, līdz dienas beigām tev ir jāatbild uz šiem trīsdesmit sešiem testa jautājumiem!” Tā nenotiek. Nekad.

Tas, ko priekšnieks gaida, ir, lai Maija spētu tikt galā ar sarežģītiem uzdevumiem, izmantojot savu spriestspēju un kritiskās domāšanas prasmes – lai viņa spētu izmantot pareizos veidus, lai tiku galā ar problēmām, lai viņa spētu sadarboties ar citiem, kas iesaistīti konkrētā uzdevumā, un visbeidzot – lai viņa spētu novērtēt un izvērtēt padarīto efektīvi un saprotami. Tieši to

es vēlos sagaidīt no saviem skolēniem stundu laikā. Es vēlos, lai stundā viņi sastopas ar reālām situācijām un problēmām un mācās risināt tās (neizmantojot „iekaltas” formulas). Pēc tam, kad viņiem ir dots noteikts laiks, lai meklētu konkrētu risinājumu, es vēlos, lai skolēni radoši, patīkamā un ciešā sadarbībā iepazīstinātu citus ar paveikto.

Tātad – kāda nozīme testiem un aptaujām? Tie ir nepieciešami individuālam zināšanu un attīstības novērtējumam. Ir kāda vieta, kurā šie testi nepārtrauc un nekavē mācību procesu, – tas ir internets! Es pavisam nesen abonēju bezmaksas testu vietni, kurā mani skolēni var izpildīt testus jebkurā vietā un laikā, ja vien ir pieejams dators vai kāda mobila ierīce un interneta pieslēgums. Vērojot, kā

skolēni sāk miegoties stundās, kuras veltītas dažādiem testiem, es sev jautāju: „Kāpēc mēs visi neizmantojam šo tiešsaistes testu brīnumu?”

Jautājums ir retorisks, jo mēs jau zinām atbildes. Ir vairākas atrunas, kāpēc: dažas balstītas nesapratnē, dažas iestigušas tradīciju gūstā, un dažas – nepietiekamā vēlmē izmantot tehnoloģiju sniegtās iespējas. Kā ar krāpšanos? Ja krāpšanās nozīmē atrast ceļu, kā tikt pie pareizas atbildes, tad tas nav nekas nosodāms. Kā ar novērtēšanu? Lielākā daļa tiešsaistes testa aplikāciju to izdara automātiski, neatkarīgi no jautājuma tipa. Visu nosaka lietotās aplikācijas veids. Ko darīt ar faktu, ka ne katrs prot izmantot šādu pārbaudes darbu sniegtās iespējas? Būsim godīgi – ir laiks mācīties. ■